

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 2.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.— Popust po dogovoru inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopis se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo
Ljubljana, Knafljeva ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. — Jesenice, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

NERVOZNOST V ŽENEVI

Učinek alarmantnih vesti o napetosti med Italijo in Jugoslavijo v Ženevi

Praga, 19. septembra. »Poledni list«, glasilo poslancev Stříbeinega posla iz Ženeve: Dočim se je vzemirjenje, ki ga je v prvem hipu izrazil rezultat nemških volitev, v tukajšnjih krogih že dokaj pogojevalo, se čuti v vseh ženevskih krogih kot težka z elektriko nabita atmosfera napetosti odnošajev med Jugoslavijo in Italijo. Italijanskega zunanje ministra Grandija, ki je po večernem razgovoru z Briandom in jugoslovenskim zunanjim ministrom dr. Marinkovičem naglo odpotoval, še vedno ni nazaj iz Rima. O grozečem konfliktu med Jugoslavijo in Italijo, ki se bo, kakor se tu splošno pričakuje, pokazal morda že pred zaključkom zasedanja Društva narodov na diplo-

matkem polju, se govori javno po kuloarjih Društva narodov. V torek se je razširila vest, da je Italija že mobilizirala štiri letnike in da zbira čete v Primorju. To vest so objavili r. en ženevskih listov tudi pariški »Matin«. Med govorom nemškega zunanje ministra dr. Curtiusa je kakor bomba prišla vest, da je bil na italijanskega poslanika v Beogradu izvršen atentat ter da je poslanik mrtev. Vsa dvorana se je ozirala na klopi naše delegacije in na jugoslovenske novinarje v novinarski loži. Ko so po govoru dr. Curtiusa delegati prišli na hodnik, so jih od vseh strani bombardirali z vprašanji, ali je res že naročen poseben vlak za povratek jugosloven-

ske delegacije. Jugoslovenski zunanji minister dr. Marinković je podal pomirljive izjave in najodločneje demantiral vse te neutemeljene verzije, kljub temu pa se nervoznost, s katero gledajo na razvoj odnošajev med Jugoslavijo in Italijo in na napetosti med Francijo in Italijo, še ni polegla in se še vedno splošno pričakujejo važni dogodki. Veliko nado polagajo na povratek italijanskega zunanje ministra v upanju, da se bo potom osebnih stikov in s posredovanjem veselih posrečilo preprečiti nadaljno poostritev in napetost. Vesti o prihodu Mussolinija v Ženevo smatrajo za dokaj malo verjetne in tendenciozne.

Jugoslovenska razstava v Ženevi

Slovesna otvoritev razstave, ki predstavlja napredek naše države v zadnjih desetih letih — Veliko zanimanje mednarodnega sveta za razstavo

Ženeva, 18. septembra. AA. Včeraj je bila otvorjena v Ženevi jugoslovenska razstava, ki nazorno pojasnjuje napredek naše kraljevine v zadnjih 10 letih. Poset prvega dne je bil nad vse pričakovane obilne. Razkošne in reprezentativne dvorane palače ženevskega mesta so bile prenapolnjene najodličnejšega občinstva. Svečana otvoritev je bila točno ob 15.30. Razstavo sta otvorila podžupan ženevske občine Ponzet dr. Mažuranič, bivši minister in član naše delegacije za skupščino Društva narodov. G. Ponzet je v svojem pozdravnem govoru čestital dr. Mažuraniču kot zastopniku ministra za zunanje zadeve dr. Vojke Marinkoviča, ki je bil zadržan z drugimi posli v Svetu Društva narodov, da bi osebno otvoril razstavo. G. Ponzet je pohvalil idejo, da se pred ženevsko javnostjo prikaže razvoj kraljevine Jugoslavije v zadnjih 10 letih, ki pomenijo malenkost v življenju narodov, ki pa so dala Jugoslaviji možnost, da je v tej kratki dobi napredovala z velikimi koraki. Ženeva si šteje v posebno čast, da jo je Jugoslavija izbrala za kraj, kjer more stopiti pred svetovno javnost in pokazati, kaj je storila v zadnjih 10 letih. Nato je govornik čestital Jugoslaviji k njenemu napreduku.

Dr. Mažuranič se je zahvalil ženevski občini, ki je dala svoje reprezentativne dvorane brezplačno jugoslovenski razstavi na razpolago v času, ko jih je najbolj potrebovala. Mi smo, je nadaljeval dr. Mažuranič, delali 10 let tih. Naše vlade so si prizadevale da bi naša država korakala vzporedno z najboljšimi civiliziranimi narodi zapadne Evrope. Nismo štedili ne s trudom ne s sredstvi. Kaj smo dosegli, bo občinstvo najbolje samo precenilo. Tu je prikazano vse, kar je Jugoslavija dosegla v zadnjih desetletjih v miru in z vsem naprom svojih sil. Vsi naši napori so bili posvečeni miru in mirnemu razvoju.

Ponosni smo nato, kar smo storili. S tem delom stopamo pred ženevsko in mednarodno inteligenco, globoko prepričani, da bo nepristransko sodila o našem udejstovanju v preteklih desetih letih.

Nato je dr. Mažuranič povabil prisotne v reprezentativno dvorano k zakuski. Med drugimi uglednimi osebnostmi so prisostvovali otvoritvi: češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, za mednarodni urad za delo, dekan pravne fakultete Albert Thomas, češkoslovaški poslanik v Bernu in stalni delegat pri Društvu narodov Stirlinger, za tem ravnatelj lista »Journal de Geneve«, glavni urednik lista »Tribune de Geneve«, naš stalni delegat pri Društvu narodov dr. Ilija Šumenković, naš generalni konzul v Ženevi, Nikola Petrovič, veliko število uradnikov Društva narodov, člani konzularnega zbora, člani delegacij, na skupščini Društva narodov, zastopniki finančnega in trgovskega sveta, tuji in domači novinarji in turisti. Kar so videli, je preselilo vsa njihova pričakovanja. Zlasti so vsi prisotni poudarjali, da naš napredek ni bil enostranski, marveč, da smo napredovali na vseh poljih človeškega udejstovanja.

Gradivo za razstavo, vse grafike in fotografije je zbral osrednji tiskovni urad predsedništva vlade, ki je tudi prevzel zunanjo opremo in ureditev razstave. Razstava zasleduje zgolj publicistične cilje in je razdeljena v dva dela. V prvem oddelku je ponazorjen splošen napredek naše države,

ve, v drugem oddelku pa napredek naših najslavnejših mest, Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sušaka, Splita, Skoplja in Novoga Sada.

Delo in napredek naše države sta predstavljena v šestih skupinah. V splošni skupini so mnogi grafiki in fotografije o geografskem položaju in historičnem razvoju, administrativni razdelitvi države, o nazadovanju kriminalnosti, o prebivalstvu, katastrskem delu, kopališčih, o tujskem prometu s tipičnimi slikami krajev in mest. Druga skupina je posvečena solstvu, tretja narodnemu zdravju, četrta socialnemu skrbstvu, peta predočuje gradbeno delavnost, promet, železnice in ceste, šesta skupina pa gospodarsko življenje. Zanimivi so statistični podatki o agrarni reformi, o razvoju poljedelstva, o pogodovanju in gozdovih, o izvozu, o položaju rudarstva, o stanju trgovine in državnih financ (proračun, dohodki, posredni in neposredni davki, monopoli, državna podjetja), o konsolidiranih državnih dolgovih, o Narodni banki. V oddelku, kjer so prikazana naša mesta, so podatki z grafikoni in slikami o preureditvi naših glavnih urbanskih središč, o površini mest in cest, o regulaciji itd. Razstavljeni so načrti mest Zlatica in imiv je relief Beograda, ki je razstavljen na posebnih mizi. Obiskovalcem razstave so na razpolago francosko, angleško in nemško pisane brošure, ki pismeno predočujejo glavne podatke razstave o napreduku naše države. Brošure so opremljene z mnogimi slikami, fotografijami in grafičnimi posnetki in obsegajo 120 strani.

Poulični boji v Bombayju

Lodon, 19. septembra. Pri volitvah v centralni svet v Bombayju je prišlo do krvavih povesnih bojev med nacionalisti in policijo. Policija je večkrat morala rabiti orožje. 60 oseb je bilo deloma lahko, deloma težko ranjenih. Nad 400 oseb, večinoma žensk, je bilo aretiranih.

Bombay, 19. septembra. Včerajšnjih volitev v zakonodajni svet se je udeležilo od 60.000 volilcev le 1500. Policija je aretirala 388 žensk, ki so agitirale za volilno abstinenco. Pri tem je prišlo do krvavih spopadov med množico in policijo. Ranjenih je bilo 250 oseb. Pozneje je policija izpustila aretiranke, dočim je pridržala v zaporu 30 prostovoljcev, ki jih bo sodilo sodišče.

Mednarodni letalski kongres v Budimpešti

Budimpešta, 19. septembra. AA. Dne 29. t. m. bo v Budimpešti otvorjen 9. mednarodni kongres za zračno pravo. Trajal bo do 3. oktobra in se ga bodo udeležili zastopniki mnogih držav. Predsedniško mesto bo poverjeno madžarskemu ministru za zunanje zadeve Valku. Pokroviteljstvo nad kongresom je prevzel regent Horthy. Dne 2. oktobra bodo udeležniki sprejeti od vlade. Ogledali si bodo tudi budimpeštansko letališče.

Boji na Kitajskem

Šanghaj, 19. septembra. Kakor javljajo, se je preteklo noč vršila ljuta borba med južnimi in severnimi četami. Na strani nacionalistov je bilo nad 20.000 mrtvih.

Bolgarski demanti

Sofija, 19. sept. Zatrjuje se, da so vse težkoče za povratek bivšega bolgarskega kralja na Bolgarsko odstranjene in da se bo bivši kralj še pred koncem leta naselil v rilskem samostanu. Bivši kralj Ferdinand se je obvezal, da ne bo postavil napram Bolgarski nobenih zahtev in da se ne bo vmešaval niti v notranjo niti v zunanjo politiko.

Beograd, 19. sept. Bolgarsko poslanstvo v Beogradu najodločneje demantira vesti, ki so razširjene v inozemskem tisku, da se namerava bivši bolgarski kralj Ferdinand vrniti v Bolgarijo in da mu je bolgarska vlada za to že izdala svoje dovoljenje. Bolgarsko poslanstvo označuje te vesti za popolnoma izmišljene in dostavlja, da se mudi bivši kralj Ferdinand na zdravljenju v nekem nemškem zdravilišču.

Spomenik hvaležnosti Franciji

Beograd, 19. septembra. Kakor znano, bo v viden dokaz hvaležnosti našega naroda do Francije za vso podporo, ki jo je izkazovala našemu narodu v njegovi borbi za osvobodjenje in uedinjenje, postavljen v Beogradu na najlepšem mestu poseben spomenik. Spomenik je izdelal Ivan Meštrovič in ga bodo prihodnje dni začeli postavljati. Odkritje spomenika bo združeno z velikimi svečanostmi, na katere so povabljeni zastopniki francoske vlade, vsi uglednejši politiki in državniki Francije, redakcije vseh francoskih listov ter razna francoska nacionalna in humanitarna društva in zavodi, ki so med svetovno vojno podpirali srbske in druge jugoslovenske begunce v inozemstvu. Podroben spored svečanosti bo sestavil poseben odbor, ki se je konstituiral te dni. Odkritje spomenika se bo vršilo ob obletnici premirja dne 11. novembra.

Manifestacija madžarskih monarhistov

Budimpešta, 19. septembra. Ob priliki polnoletnosti Otona Habsburškega dne 21. novembra se bo vršil v Budimpešti velik banket, na katerem bo imel slavnostni govor grof Apponyi. Na banket so povabljeni tudi zastopniki avstrijskih monarhistov.

Mussolinijeva občina

Rim, 19. septembra. Mussolini je odobril načrt zakona, s katerim se osnuje občina z imenom Mussolini. V tej občini bo sta združeni dosedaj občini Terra Alba in Oritano v provinciji Cagliari. Nova občina bo obsegala 11.000 ha in bo štela okrog 2000 prebivalcev.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.76. — Berlin 13.4575. — Bruselj 7.8762. — Budimpešta 9.8877. — Curih 1095.9. — Dunaj 795.55 — 798.55 (797.05). — Newyork 56.355. — London 274.08 — 274.88 (274.48). — Pariz 221.87. — Praga 167.19 — 167.99 (167.59). — Trst 294.50 — 296.50 (295.50).

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.12875. — Pariz 20.245. — London 25.04625. — Newyork 515.20. — Bruselj 71.87. — Milan 26.985. — Madrid 55.20. — Amsterdam 207.66. — Berlin 122.785. — Dunaj 72.73. — Sofija 3.7325. — Praga 15.2925. — Varšava 57.75. — Bukarešta 3.0725.

Naročajte

„Našo dobo“

Demonstracije proti ČSR v Gradcu

Demonstranti so napadli češko-slovaški dom in sramotili češko-slovaško vojsko

Gradec, 19. septembra. Snoči je prišlo pred češkoslovaškim konzulatom do velikih demonstracij. Večja skupina mladih ljudi je demonstrirala zaradi obsodbe graškega trgovskega petnika Baierja, ki je bil od praškega sodišča zaradi žaljenja češkoslovaške armade obsojen na mesec dni zapora. Demonstranti so vzklikali proti Čehom in sramotili češkoslovaško vojsko. Končno je prišla policija, ki je demonstrante razna-

la. Izpred konzulata so se demonstranti nato podali pred češkoslovaški dom in ga začeli omatavati s kamenjem. Razbili so na poslopju mnogo hiš in skušali vdreti tudi v notranjost, vendar pa je policija to preprečila. Demonstracije so se nadaljevale še pozno v noč. Danes dopoldne je posetil češkoslovaška konzula zastopnik štajerske deželne vlade ter se opravičil zaradi tega incidenta.

Korupcijski proces v Avstriji

Tožba generalnega ravnatelja avstrijskih železnic proti »Arbeiter - Zeitung« — Tajni fondi generalne direkcije

Dunaj, 19. sept. V sredo se je pričel pred dunajskim kazenskim sodiščem zanimiv in za avstrijske politične razmere značilen proces. Svoječasno je namreč vzbudilo zlasti pri socialistnih demokratih in pristajih kmetске zveze veliko ogorčenje nameravano imenovanje dr. Franca Strafella, ravnatelja graškega tramvaja, za generalnega ravnatelja avstrijskih železnih železnic. Dunajska »Arbeiter-Zeitung« je takrat objavila več hudih napadov na dr. Strafello, v katerih mu je očitala politično koristolovstvo in razne druge nečedne lastnosti, ki ga onesposobljajo za to visoko funkcijo. »Dr. Strafella je zaradi teh očitkov vložil proti »Arbeiter Zeitung« tožbo. K glavni razpravi, ki se je pričela včeraj

pozvanih 40 prič, med njimi najuglednejše avstrijske osebnosti, kakor notranji minister Schumy, bivši generalni direktor avstrijskih železnic, razni politiki itd. Avstrijski listi posvečajo temu procesu cele strani in navajajo zanimive podrobnosti iz ozadja strankarsko političnih spekulacij. Ministrski svet je proučil poročilo ministrske preiskovalne komisije o tajnih fondih železnih železnic ter sklenil, da se to poročilo pošlje ne samo okrajnemu sodišču za notranje mesto, ki ga je zahtevalo zaradi procesa Strafella, temveč istočasno tudi državnemu pravdnstvu. Glede na to se smatra, da je ugotovila preiskovalna komisija dejstva, ki so potrebna pojasnila s sodno preiskavo.

Herriot o nemških volitvah

Prenos kapitala iz Nemčije — Kako so se Hitlerjevi pomagači vračunali

Pariz, 19. septembra. Bivši ministrski predsednik Herriot objavlja v listu »Ere Nouvelle« daljši članek o nemških volitvah. Herriot izjavlja, da nima Francija vzroka izpremeniti svoje stališče napram Nemčiji. Prav tako nima povoda, da bi se kesala zaradi svojih prejšnjih mirovniških koncesij. Francija ni pacifična in izbojazna, temveč iz prepričanja. To dejstvo bodo takoj vsi spoznali, ako bi prišel na krmljo kapitalistični boljševizem Adolfa Hitlerja.

V »Petit Journal« piše maršal Rey, da se je v zadnjih dneh izvršil v veliki meri prenos nemškega kapitala iz Nemčije. V Parizu kakor tudi v Švici so bila spravlje-

na na varno velika premoženja, da je bankam skoro nemogoče plasirati jih. Pri tem pa gre ravno za one nemške finančnike in industrialce, ki so Hitlerjeve garde podpirale s težkimi milijoni. Računali so seveda le zmajhno zmago Hitlerja, danes pa so žrtve svoje lastne politične neprevidnosti. Hitler jim je takorekč zrasel preko glave. »Allgemeiner Handelsblatt« v Amsterdamu pravi, da bo odslej vsaka koalicijska v Nemčiji prisiljena voditi aktivnejšo zunanjo politiko. Ni izključeno, da bo Nemčija pri Društvu narodov prej ali slej sprožila debato o reviziji mirovniških dogovorov.

Delo komisij Društva narodov

Sklicanje evropske konference za cestni promet — Presenečenje madžarske in italijanske delegacije v razorožitveni komisiji

Ženeva, 19. septembra. Včeraj so zasedale razne komisije skupščine Društva narodov in Svet Društva.

Pravna komisija je pričela razpravljati o predlogu zvišanja števila sodnikov v permanentnem mednarodnem sodišču.

Tehnična komisija je priznala važnost dela, ki ga je dovršilo Društvo narodov na vseh kontinentih na higijenskem polju in pozvala Društvo, naj to delo nadaljuje.

Politična komisija je sklenila predlagati ustanovitev mednarodnega urada za varstvo beguncev. Društvo narodov naj proučuje vsa juridična in politična vprašanja beguncev.

Svet Društva narodov je sklenil sklicati mesca marca 1931 evropsko konferenco za cestni promet. Konferenca bi imela nalogo,

da sklene konvencije o mednarodnem režimu prevoza s trgovskimi avtomobili. Nadalje bo sklepala o unifikaciji cestne signalizacije in o obdavljenju inozemskih avtomobilov in vozil.

Ženeva, 19. septembra. Razorožitvena komisija je včeraj nadaljevala razpravo o konvenciji za finančno pomoč omejenim državi. Pri tej razpravi je nastopila nemška delegacija zelo koncilijantno, kar je izzvalo pri madžarski in italijanski delegaciji veliko presenečenje in nezadovoljnost. Na pobudo nemške delegacije bo odbor Društva narodov razpravljaj o manjšinskem vprašanju. Pri poljskemu ministru Zaleskiju se je vršil sestanek držav, ki so posebno prizadete v manjšinskem vprašanju.

Francosko-italijanska pogajanja

Mussolini zavlačuje pogajanja, ker računa z zapletenim političnim položajem v Nemčiji

London, 19. septembra. Diplomatski dopisnik »Daily Mail« se bavi s francosko-italijanskimi pogajanjmi ter pravi, da so docela brezuspešna. Pred sestankom razorožitvene konference meseca februarja prihodnje leto po njegovem mnenju ne bo prišlo niti do političnega niti do pomorskega sporazuma. Krivda za ta neuspeh pade na Mussolinija, ki ovira in onemogoča pogajanja na vse mogoče načine, računajoč s tem, da bo Francija glede na novi položaj v Nemčiji popustljivejša. Današnji pariški listi potrjujejo te informacije in objavljajo izjavo predsednika francoske delegacije za pomorska pogajanja, ki pravi, da so vesti o baje že doseženem sporazumu docela neosnovane in izmišljene. Pogajanja so ostala doslej brez uspeha in sploh ni pričakovati, da bi rodila konkretne rezultate.

Tudi Pertinax piše, da so pogajanja še vedno na mrtvi točki.

Ženeva, 19. septembra. Francoski listi zanikajo vest, da bi prišlo do sporazuma med italijanskim in francosko delegacijo v vprašanju pomorske razorožitve.

Konkurenca ruskega lesa

Rim, 19. septembra. »Giornale d'Italia« poroča, da namerava jugoslavija urediti v vseh važnejših centrih svoja lastna lesna skladišča, da na ta način stre rusko konkurenco, ki je začela izpodrivati tudi jugoslovenski uvoz lesa.

Smrt čl. bančnika

Praga, 19. septembra. Včeraj je umrl v Pragi predsednik češkoslovaške industrialne banke Ivan Novotny. Bil je star 63 let. Novotny je bil eden vodilnih bankirjev češkoslovaške republike.

ZKD v sezoni 1930-31

ZKD se pripravlja na svečano proslavo 10 letnice svojega plodonosnega dela

Ljubljana, 19. septembra.

Iz razgovora s predsednikom Zveze kulturnih društev v Ljubljani g. direktorjem Jugom.

ZKD ima poleg svojega že izkušnega, ustaljenega delokroga vsako leto še svoj izredni program, v katerega spada letos proslava desetletnice dela ZKD na polju ljudske prosvete. Jubilej bo ZKD praznovala na slavnostnem obnem zboru, na katerega dnevnem redu bosta med drugim dva velika referata o ciljih in potih našega prosvetnega dela in o uspehih desetletnega prosvetnega dela ZKD. Slavnostnemu obnemu zboru bo priključen tridnevni prosvetni tečaj, ki je namenjen poglobitvi splošnega strokovno - prosvetnega znanja naših kulturnih delavcev, predvsem mlajših, iz trgov, vasi in industrijskih središč. Posebno pažnjo bomo — tudi v materialnem pogledu, kolikor nam doprinašajo skromna sredstva — posvetili prosvetnim delavcem iz kmetijskega in delavskega stanu, ki se je tudi doslej izkazal s svojim vestnim in požrtvovalnim sodelovanjem. Prosvetni tečaj bo nudil gojencem teoretično in praktično znanje. Več predavanj je posvečen spoznavanju kulturnih vrednot prosvetnega dela, posebno z ozirom na sodobna socijalna gibanja, naši največji avtorji zgodovini, najznačilnejšim kulturnim gibanjem sodobnosti, poleg predavanj svetovno - narzorskega značaja. Praktična predavanja bodo med drugim nudila, združena z razgovori in vajami: uvod v praktično novinarsko, govorniško knjižniško in odersko tehniko, organizacijsko prakso, društveno in avtorsko in kinematografsko pravo, tehnično in gospodarsko poslovanje s kinematografi i. t. d. Zanimanje, ki ga je odzvala ta dvojna prireditev med našimi člani doslej, mi je porok za najlepši uspeh te važne prireditve.

To je naš letošnji izredni program. Naše redno delo je ustaljeno in obsega vse panoge prosvete: dramatično, godbo, knjižništvo, predavanja i. t. d. Številke o tem delu bomo iznesli v poročilu k desetletnici. Vkljub najboljši volji, ki jo kažejo naši delavci, je treba že sedaj omeniti nekaj obširnih težav, ki ovirajo večji razvoj prosvetnega dela. Predvsem moram poudariti občutno obremenitev naših dramskih in glasbenih prireditev z znanimi dejavnimi na podlagi novega avtorskega zakona oz. zahtev zastopstva avtorjev. ZKD je sicer sklenila z zastopstvom dokaj ugodno pogodbo, vendar pa pomenja, če vpoštevamo dejstvo, da kulturne prireditve niso proste državnih taks in za njih bremenitvi dajatev. 8, 10, da celo večji odstotek avtorskega zastopništva tako občutno obremenitev

že itak nadvse skromnih proračunov prireditev naših članov, da bomo morali resno iskati potov k olajšanju teh bremen, ki ponekod naravnost ubijajo ne samo veselje do prosvetnega dela, temveč kratkoročno možnost prirejanja kulturnih prireditev sploh.

Mnogo važnosti polaga ZKD tudi na razvoj naših ljudskih odrov, ki so v zadnjih letih povzpeli ne samo do častno visokega števila temveč predvsem do izredne aktivnosti. Njim je treba preskrbeti vedno nov, primeren, seveda dober repertoar, to se pravi: originale, prevode, partiture, prepise, da kostume, režije, navsete i. t. d. Saj sami veste, v kakšne detajle preide prosvetno delo, če ga hočemo gojiti intenzivno.

Kader naših predavateljev se stalno veča. Zelimo le pritegniti še več sodelavcev v ta krog, ki naj ponese moderne kulturne in socijalne ideje in znanje vsake vrste v naše trge in vasi. Vzgoja občinstva k razumevanju predavanj je prav posebno težka in zato moram povdariti lepe uspehe, ki jih je ZKD z velikimi osebnimi in gnotnimi žrtvami ustvarila v tem pogledu. Tudi ljubljanska predavanja so dosegla lep uspeh, vsled česar bomo tudi letos nadaljevali z njimi.

Kar se tiče našim kinematografskih predavanj, ki jih obišče vsako leto preko 50.000 poslušalcev, stojimo pred težkimi nalozami: nemi film umira, izgineva. Že pred zmagovito zvočnega filma je bila ZKD eden najboljših odjemalcev kulturnih filmov, za katere ostale pokrajine niso še kazale posebne zanimanja, vsled česar tudi interes zanje s strani filmskih izposojevalnic ni bil velik. Da bi ZKD si sama nabavila filme kulturne vsebine, skoraj ni mogoče: znane dajatve za pravico izvajanja, dalje za filmski trak sam, končno pa še taksa od metra filma ustvarijo proračun, ki ga predvsem na kritje izdatkov kolikova vsebina ne more kriti niti v Ljubljani, niti če vsi v ZKD združeni kinematografi naših društev zaključijo tak film. Zato si je ZKD izposojala filme pri filmskih izposojevalnicah za daljšo dobo in jih stavila društvom v ali brez projekcijskega aparata na razpolago. Z uvedbo zvočnega filma sicer odpade potreba po predavatelju, glede katerega pa nismo bili nikdar v škripcih, pač pa se podražijo nabavni in izvajalni stroški in pa omeji izvajanje filma samo na tri, štiri kraje v dravski banovini. Izgledi v tej smeri torej niso rožnati.

Vidite, g. urednik, še mnogo bi vam mogle pripovedovati, o čemer ZKD razmišlja, snuje, gradi in dela. Pa nočem, ker je mojim sodelavcem in meni ljubše, da nas sodite po naših delih.

Najbolj kočljiva in zelo važna vprašanja

Usoda žene — Kriza seksualne etike — Dve sociološki študiji, delo ge. dr. Julke Chlapce - Djordjević v Pragi

Včasih smo smeli govoriti in pisati o človeškem telesu in njegovih funkcijah le kvečjemu do — popka; vse, kar leži in dehuje nižje, nam je moralo biti grdo, grešno in nesramno. Ženske so nam bile brez uog in pritliklin, pa so se morale tudi nositi tako, vlačiti krila po tleh za seboj, a bog ne daj, vlačiti meč! Na kmetih smo bili tako radikalno moralni, da kmetiška ženska ni smela razkriti niti krpicke polti. Kolika topolava hinavščina je bilo to priučen privzgojeno ogorčenje!

Ali hinavščina je vladala tudi v našem slovtvu. Ko je začela Dunajska »Vesna« prva pisati o luetikih, sifilitikih in drugače spolno bolnih, je skočil celo tedaj naš najboljši liberalni dnevnik na ogorčene noge ter nahnul pisca medicinea: »Molči, nesramnik! saj takih bolezni in bolnikov naš mili slovenski narod sploh ne pozna in jih ne bo nikoli poznal!«

In ko so naši prvi »moderni« leposlovci prenehali pisati po vzorcu Pavline Pakjove ter začeli pisati ljudji, kakršni so v resnici, z vsemi strastmi in grehi, je zabučal vesoljni slovenski kritični svet in obupal nad leposlovjem, ki se valja v krvi in gnojnicah. Strah pred pohujšanjem je bil vesplošen, a »moralac« se je ponujala izza vsakega kotička.

Za popolno enakopravnost žen

Odtistihlani se pretleko že nekaj desetletij, tudi slovenski svet se je bistveno izpremenil, svoboda naše vede in umetnosti se je uveljavila in lahko se danes piše in javno govori o rečeh, zaradi katerih bi bil človek včasih tepen. Zdaj celo že dame pišejo o seksualnosti.

Jugoslovenka, žena češkoslovaškega visokega častnika, filozofka doktorica Julka Djordjević — Chlapčeva je izdala v Ljubljani knjigo z dvema zelo aktualnima sociološkima študijama. Pisateljica poseva v najbolj intimne človeške tajnosti. Borbeno feministka in svobodomiselnica je ter vihti za pravice žen proti krivičnim moškim jako spretno oster rapir. A vedno elegantno kavalirsko, nikoli surovo in zavratno. Za borbo se je temeljito pripravila in oborožila s študijem zgodovine, vede in leposlovja od Abrahama preko starih Grkov in Rimljanov ter srednjega in novega veka prav do najnovejših anatomov, fiziologov in psihoanalitov.

»Tisočletja je moški sistematski ubijal v ženski težnjo za samostalnost, brez katere je razvitek in napredek nemogoč, dokazuje pisateljica. »Vendar se še danes zatiruje, kar so zatirjevali že stari Grki, da je en moč več vreden kakor tisoč žensk, da je žena dobra samo v postelji in v grobu, da ima moč v zakonu le dva spročna dneva: kadar prvič

objame ženo in kadar jo polaga v grob...« »Geslo bodočnosti pa se glasi: enakopravnost žene in moža v vseh občedolovskih vprašanjih življenja z najdalekosežnejšimi olajšavami in privilegijami za ženo z ozirom na njeno biološko preobremenjenost, na njeno nalogo, da vzdržuje človeško raso, piše gospa doktorica, ki misli tu pač le na omoženke. Za samice seveda odpada njena zahteva olajšav in privilegijev.

Biološka tragedija žene in fiziološka katastrofa poroda

»Ali ni žalostno dejstvo, da še dandanes mnoge države dajejo moškemu analifabetu glasovalno pravico, a jo odrekajo celo ženi z akademsko izobrazbo le zato, ker je ženskega spola. Inferiornost žene so jemali kot fakti filozofij, sholastiki, antropozofi in celo anatomji, dasi so najnovejši znanstveniki dokazali z eksperimentalnimi preiskavami, da so teorije, po katerih se možgani moža razlikujejo od možganov ene po teži in vijujgah nevdržljive in pogrešne. Naučno je dokazano, da možgani in glavne organske — funkcije niso pojoi za superiornost moža in jasno je, da obstoja razlika med možem in ženo edinole v razliki spolnih organov in rojstnih nalog. Žena ima celo nekaj hitrejši pulz kakor moč, občutljivejši sistem čutnic in še druge lastnosti, ki jih moč nima. Somatske celice so v obeh enake, celice semke pa pri možu aktivne in pri ženi pasivne. Priroda nalaga ženi dolžnost obnavljanja človeštva. Ta dolžnost podjarmlja ves njen organizem, moč pa ostaja svobodna. Vsi ženski sokli in celo cerebralni nervi služijo razvijanju celice: vsa ženska življenska energija in ustvarjalna moč zato za nekaj časa opeša. Zato je povedal leningradski biolog Nencilov resnico, ko je nazval fizično materinstvo z vsemi predhodnimi in naknadnimi mu kamni »biološka tragedija žene«, a porod »fiziološka katastrofa.«

Iz zgodovine krivic nasproti ženi

Ta biološka preobremenjenost in trpljenje z otroki, vzgoja dece poleg neštivilnih malenkostnih in važnih nalog za gospodinjstvo, za moža, družino in hišo sta kriva, da žena ni mogla in ne more korakati vedno vzporedno z možem in dospeti do enakega intelektualnega razvika. Z napredovanjem kulture se je biološko svobodni moč utegnili vse bolj popolniti, dočim žena, vdana službi rojenja, vzrejanja, vzgajanja i. t. d. ni imela te možnosti. Žene so po svojih dolžnostih morale zaostajati, moč pa je svoje nadmoč izkoriščal in zlorabljal ter ženo dosledno odtraval, poniževal in kot sužnjo zaničeval.

A veliki srbski racionalist Dostiej Obradović je že rekel: »Noben narod naj ne upa, da se dvigne do resnične kulture, ako

mu ostajajo žene v prostaštvu in barbarstvu!« Krščanstvo je le spotečka priznavalo ženi enakopravnost, kasneje pa jo je vedno bolj odklanjalo, dokler se ni začelo na cerkvenih zborovanjih razpravljati vprašanje, ima li žena sploh dušo. Tudi velika francoska revolucija je dajala spotečka ženam vse pravice, kasneje pa so jih odrinili kot balast. Napoleon, ki se je kot mlad častnik zatekal k ženam in našel pri njih uspešno protekcijo, je kasneje zavračal in preziral ženske ter izdal zakon, po katerem je bilo iskanje (nezakonskega) očeta prepovedano. Ščitil je torej moške proti ženskim žrtvam.

Ogromni uspehi osvobodene žene

Sole tekem 19. veka po industrializaciji zapadnih držav in po izumih tehnike (pare, plina, elektrike) se je izpremenil položaj žene: domača obrt in sploh delo sta postala skoraj brez vrednosti in žena je morala iskati zasluzka izven doma. Tvornice so odprle prve svoja vrata ženskam, a z ekonomsko krizo so bile prisiljene tudi žene višjih slojev na polje samostalnega življenja.

Od srede 19. veka so se začele žene odpirati srednje, visoke in druge šole. Skoraj ves sever in zapad sta dala ženi glasovalno pravico. Najdalje so šli v ženi prijaznih formah ruski sovjeti, najmanje smisla za feminizem pa kažejo romanski narodi.

Čprav je življenje žene še po mnogih delih sveta strašno bedno (n. pr. v Indiji! Citaj knjigo »Mati Indija«!), se lahko reče, da je civilizirano človeštvo v načelu rešilo vprašanje v enakopravnosti žene na njeno korist. Malo je v modernem duhu odraslih moč, ki branijo ženskam nasprotno uredbe in zakone iz prepričanja; branijo jih pa še iz raznih političnih in osebnih sebičnih razlogov.

Pokret, ki je nastal v življenju žensk v zadnjih sto, zlasti pa v poslednjih petdeset letih, je ogromen in ga lahko prištevamo med največje evolucije v zgodovini človeštva. Velika je tudi fiziološka izprememba žen.

Izobražena, sport goječa, svobodno se udeležujoča in praktično občebljena žena ostaja delovna do najbolj zrelih let. Meja njene mladosti se je neverjetno premaknila. Ženski uspehi tekem zadnjih desetletij so kolosalni:

Štiri žene so bile nagrajene z Nobelovo nagrado, trinajst mest Anglije, med njimi močni Liverpool, ima žene za župane, v Angliji in Danski so žene ministri, v Rusiji veleposestnice, v Nemčiji in Avstriji je mnogo ženskih vseučiliških profesorjev, ženskih profesorjev imata celo Perzija in Turčija. Slične uspehe imajo ženske na polju fizične kulture: v letanju turistik, plavanju, sploh raznih sportih. Nekdanji umstveni in telesni razlogi proti enakopravnosti žen ne drže več. Dasi komaj 50 let za silo svobodne, tekmujejo žene z večno svobodnim možem prav na vseh poljih z uspehom. Že l. 1925 je bilo samo v Nemčiji, kjer se je pred svetom vojno gibalo žensko življenje le med znanimi štirimi K (Kirche, Küche, Kinder, Kleider), okoli 12 milijonov žensk s posebnimi samostojnimi pokliči. Med temi je bilo vsaj 6 milijonov žen, gospodinj in mater: sdale so dovoljno dokaza, da so istocene, ako ne ceneje, nego muževi...«

In pisateljica pravi: »Zdaj šele se bo razvil pravi boj med spoloma; prišlo bo do konfliktov in katastrofe. Sele po kulturno etičnem prepovedu samih mož bo mogoče ustvariti nove življenske prilike in izgraditi lepše razmerje med možem in ženo.«

„Radovljiški bogek“ pred senatom

Prizivna razprava o tožbi Resman-Ažman. — Glavna priča na begu Razprava za »časosipje«

Ljubljana, 19. septembra.

Lani v začetku septembra je sedela v gostilni pri Olipu na Lescah večja družba in se razgovarjala o raznih domačih zadevah. Prišel je na vrsto tudi pogovor o vodovodu. Naslednji dan je trgovec Vurnik sporočil znanemu radovljiškemu veljaku Resmanu, da se je leški župan izrazil o njem pri Olipu: »Radovljiški bogek nas ne bo komandiral! Lesce so zgornja postaja!« Zaradi tega je Resman takoj vložil tožbo in je bil: g. Ažman pri prvi razpravi obsojen na 300 Din globe. Danes dopolne se je pred senatom deželnega sodišča, ki so ga tvorili gg. Mladič, Kralj in Stojkovič, vrtila prizivna razprava. Glavna priča Vurnik je nedavno zašel v konkurz in neznanu kam pobegnil. Ostali dve priči in sicer Vurnikov brat ter 70-letni Jože Rogač, nista mogli izpovedati nič bistvenega, pač pa je priča Ješko Vidic izpovedal, da mu je njegov družabnik Vurnik lani v septembru nekega ponedeljka pripovedoval, da je Ažman prejšnji večer pri Olipu udrihal po Resmanu. Vidic je nato sporočil to stvar Resmanu, ki je poiskal Vurnika in na osnovi njegovih izpovedb vložil tožbo zaradi žaljenja časti.

Zagovornik župana Ažmana, odvetnik g. dr. Kristof je v daljšem zanimivem govoru upravičeval svojega klienta navajoč:

— Zasebni tožitelj g. Resman je kot izrazit strankarski eksponent dosegel pod prejšnjim režimom množico raznih vodilnih funkcij pri radovljiški občini, posameznih javnih odborih, pri banovinski hranilnici, Delavski zbornici itd. Ker je združeval v eni osebi toliko funkcij in večkrat nastopal proti svojim nasprotnikom, pa tudi lastnim pristašem precej oblastno, se ga je pri ljudstvu prijelo ime bog. S tem izrazom so pogosto označevali zasebnega tožitelja tudi brez vsakega namena žalitve. G. Ažman bi bil lahko usmeril svojo obrambo v tem pravcu, da bi nastopil dokaz resnice. Če tega ni storil, zlasti sedaj, ko je g. zasebni tožitelj v sedanjih eri pomirjanja strankarskih duhov izgubil ravnost svoje najodličnejše funkcije, kot član uprave banovinske hranilnice in Delavske zbornice, ter bil tudi odstavljen kot radovljiški župan, potem je treba iskati vzroka le v tem, ker bi po eni strani to dokazovanje vsovič dvignilo precej nepotrebnega strankarskega razburjenja in poživilo staro medsebojno sovraštvo, po drugi strani pa, ker je upal g. Ažman, zanašajoč se na svojo vest, da bo dokazal svojo nedolžnost.

Nadalje je govornik opisoval predzgodovino, posebno zadevo radovljiškega vodovoda, glede katerega je na Ažmanovo prizadevanje prišla iz Ljubljane posebna komisija z nalogo, da pregleda vse poslovanje vodovodne uprave. Resman je naravno smatral to komisijo kot nekakšen uspeh svojega trajnega nasprotnika in rivala, leškega župana Ažmana. Za maščevanje se je poslužil Franca Vurnika, ki je raznašal govorce po omenjenem razgovoru v Olipovi gostilni. O Francu Vurniku pa je že pri prvi razpravi izhajalo iz njegovega lastnega pričevanja, da se je dotično nedeljo klitil po gostilnah vse dopolne in pozno v noč. Ni skoro človeka v Radovljici in njeni okolici, ki ne bi poznal značaja in sposobnosti Franca Vurnika. Ne zato, ker je Vurnik mogoče danes v konkurzu, eksekut in človek, ki je zagrešil imovinski delikt po kazenskem zakonu, namreč zato, ker ga domala nihče ne smatra resnega zaradi lahkomišelnega življenja in nezanesljivega značaja. Dokazano breme zadene zasebnega tožitelja. Uspeh dokazovanja pa gotovo ni tak, da bi se moglo trditi, da se je tožitelju dokaz poredil.

Nato je spregovoril zastopnik zasebnega tožitelja g. dr. Stanko Zitko, ki je uvodoma prav ljubeznjivo povdaril, da je ta pravda menda namenjena časosipju in da bomo podrobnosti brali jutri. Nato je izjavil, da vsa Radovljica pozna delavnost g. Resmana

in da Vurnik ni bil lažnjivec ali pa da bi bil Resmanu natvezil omenjene govorce o radovljiškem bogeku, samo da bi se mu prikupil ali dobil od njega celo kako podporo. Sicer pa je g. dr. Zitko omenil, da se označa »radovljiški bogek« splošno rabi in da jo ima posebno g. Ažman v časti... Senat je po kratkem posvetovanju priziv zavrnil.

Zgradarina za l. 1931

Davčna uprava Ljubljana - mesto razglašja:

Za vsako zgradbo, ki je zavezana zgradarini (davku na dohodek od zgradb), je vložiti davčno prijavo v času od 1. do 31. oktobra 1930.

Davčno prijavo je vložiti na vsaki objekt, ki je v katastru posebej popisani, če tudi ima dve hišni številki. Za več objektov se vložijo le tedaj ena sama davčna prijava, ako so vsi objekti označeni samo z eno hišno številko in so popisani skupno v enem samem katastrskem listu.

Davčne prijave je vložiti tudi za one zgradbe, ki uživajočasno davčno prostost.

Davčno prijavo izpolni in vložijo:

1. dejanski posestnik in če je več posestnikov, vsi skupaj;
2. za zadruge stavežarja;
3. za pravno osebo vložijo davčno prijavo njihov predstavnik, odnosno zastopnik, za mladoletne pa njihovi roditelji, odnosno varuhi in
4. za mase njihovi zastopniki

Davčno prijavo vložijo lahko tudi pooblaščenec, mora pa v tem primeru prijavi priložiti pooblastilo.

Prijavo je izpolniti v vseh razpredelkih po vrsti, kakor slede v obrazcu. V davčno prijavo je vsakega najemnika vpisati pod posebno tekočo številko. Zelo važno je, da se točno izpolnijo razpredelki o dohodkih, ki so za ugotovitev davčne osnove merodajni, kakor tudi podatki o številu in vrsti prostorov, ki jih izkorišča posamezni najemniki. Točna izpolnitev teh razpredelkov je pa tudi v interesu davčnega zavezanca samega, ker se le na ta način reši nadaljnega zasljanja in izpraševanja, kakor tudi eventualnih kazenskih posledic.

Davčni zavezanec morajo v davčno prijavo vpisati, odnosno v davčni prijavi napovedati znesek letne kosmate najemnine, in sicer po stanju ob času objave poziva za vložitev prijave.

Pod kosmato najemnino se razumeva vsaka odškodnina, ki jo učini in daje najemnik hišnemu posestniku za uporabljen zgradbo.

Kot odškodnina za uporabljavanje zgradb se smatra:

1. najemnina v gotovini;
2. vrednost dajatev, storitev in ugodnosti, ki jih najemnik iz naslova najemnine vrši, daje ali dolguje hišnemu lastniku;
3. dajatve v naravi (hrana, vzdrževanje in slično);
4. stroški za popravila, ki jih je najemnik plačal sam ali založil za predelavo, odnosno popravilo zgradbe (stanovanja), če vsled tega plača sorazmerno nižjo najemnino;
5. namesto hišnega lastnika plačani davki, premije za zavarovanje itd.

Vrednost odškodnin iz točk 2. in 3. je pretvoriti denarno vrednost in to vpisati v davčno prijavo.

Hišni lastniki, ki svojo zgradbo ali njen del sami uporabljajo, odnosno odstopajo drugim brezplačno v uporabo, morajo kot kosmato najemnino prijaviti znesek, ki bi ga mogli dobiti za zgradbo ali njen del, ako bi jo, odnosa ga oddali v najem. Na isti način je prijaviti kosmato na-

jemnino za one zgradbe, odnosno za dele zgradbe, ki v času vložitve davčne prijave niso bile oddane v najem, nego so stale neuporabljene.

Pri zgradbah, ki so oddane v najem (v zakup) skupno z vrtom ali zemljiščem v izmeri preko 500 m², se mora posebej napovedati najemnina, ki se plača za vrt ali zemljišče.

Prav tako se mora posebej navesti v prijavi najemnina za opremo, orodje in pravice, združene z zgradbo in slično.

Ako odškodnina za vrt in zemljišče v površini preko 500 m², za opremo, za orodje in slično ni s pogodbo posebej ugotovljena, mora se v opombo vpisati, v kakšnem razmerju je pogojena najemnina za zgradbo in stanovanje z najemnino za vrt, zemljišče, opremo in slično in kolikšna je površina vrta in zemljišča.

Pripomni se, da se smatrajo hodniki, prehodi in vhodi v hišo kakor tudi njihovi posamezni deli za pomožne prostore ter da se mora oddajanje prostorov v hodnikih, prehodih in v hodi v najem v davčni prijavi tudi napovedati. Pri zgradbah, ki se dajejo v najem (zakup) samo za čas sezone, se navede kot kosmata letna najemnina skupna najemnina, ki se je prešla za sezonsko dobo.

V opombi davčne prijave se mora vpisati, da-li ima davčni zavezanec še kakšno zgradbo in eventualno kje.

Razpredelki, v katerih se vpisuje število prostorov, se morajo na koncu vsaki posebej sešteti in prav tako razpredelki, v katerih je vpisana letna najemnina.

Izpolnjeno davčno prijavo podpisajo najemniki v naznačenem razpredelku in po vrsti, kakor so navedena stanovanja (v najem danik obratni prostori).

Najemnik ne sme podpisati davčne prijave prej, nego se v njo vpiše iznos najemnine, katero plačuje za zgradbo, stanovanje ali obratne prostore.

Davčna prijava se mora vložiti osebno ali po pošti pri oni občini ali davčni upravi, na koje teritoriju se zgradba nahaja.

Kdor ne vložil davčne prijave v roku, določenem s tem pozivom, plača kot kazen 3 % od odmerjenega osnovnega davka, in ako davčne prijave ne vložil niti na pismeni poziv v nadaljnem roku 8 dni pa 10 % osnovnega davka.

Ako se v davčni prijavi v namenu, da bi se izognilo plačilu davka, navedejo neresnične izjave ali ako se prijavi iz najemnina (zakupnina), odnosno ako se zataji objekt, zadenejo davčnega zavezanca posledice iz čl. 142 zakona o neposrednih davkih zaradi zatajbe.

Ako najemnik (zakupnik) podpiše in potrdi neresnične izjave, se ga kaznuje po čl. 138. zakona o neposrednih davkih s 50 do 500 Din.

Ako davčni zavezanec ne zna pisati, ali ne zna davčne prijave izpolniti, vložijo lahko pri pristojni občini ali davčni upravi ustmeno napoved na zapisnik, vendar morajo najemniki tudi take davčne prijave popisati.

Vložitelju davčne prijave se potrdi prejem.

Beležnica

Koledar.

Danes: Petek, 19. septembra 1930, katoličani: Januarji; pravoslavni: 6. septembra, Evdoksije.

Današnje prireditve. Kino Matica: Ura slabosti. Kino Ideal: V okovih prve ljubezni.

Danes: Kuralt, Gosposvetska cesta, Škafnik, Marijin trg.

Sport

— Sekcija ZNS. (Službeno.) Delegirajo se k tekman dne 21. septembra t. l. na igrišče Ilirije: ob 15. uri predigra — g. Deržaj; ob 16.30 Ilirija: SASK — delegira Zbor; (rez. g. Pevalšek), stranska sodnika gg. Košak — Zupan. Igrišče Primorja: ob 13.15 Reka: Jadran — g. Setina; ob 15. Grafika rez.: Svoboda rez. — g. Czerny; ob 16.45 Grafika I.: Svoboda I. — g. Dolinar. — V Trbovljah: Amater: Dobrna — g. Cimperman; v Domžalah: Disk: Elan — g. Mahkovec. Gg. sodniki se opozarjajo, da se bo sekcia pri delegiranju ozirala samo na ona opravčila, ki bodo do četrtrka opoldne vpisana v sekcijno knjigo v kavarni Evropa. Sodniška poročila o odigranih tekmah pa je odposlali najkasneje v 48. urah po tekmi na naslov sekcije. — Tajnik.

— Službeno iz sekcije zbora saveznih sodnikov JLAS. Za propagandni juniorski meeting ASK Primorja se določa sledeča jurija: g. ssv. Slamič, L. Windisch, Sancin, Casomerlici Brumati, Camernik, Kalin, Lulin, Cek, Saksida, Gostiša, Vidic. — Imenovani gospodje so naprošeni, da sigurno sodelujejo. Sestanek sodnega zbora v soboto ob 14.30. — Tajnik.

— Propagandni juniorski meeting ASK Primorja. Začetek v soboto ob 15. popoldne točno. Prijave se sprejemajo pol ure pred prvim startom. Vrtni red za soboto je sledeči: Za kategorijo A: Tek 60 m. skok v daljavo, štafeta 4x100; za kategorijo B: Tek 100 m, tek 1000 m. skok v daljavo, met krogla, štafeta 4x100; za kategorijo C: tek 100 m, tek 1500 m. skok v daljavo, troskok, met krogla, štafeta 4x100. Pravico nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani člani prirediteljskega kluba, nadalje vsi neverificirani atletiki, ki niso člani nobenega kluba. — Vodstvo prireditve si pridruže pravico spremembe vrstnega reda programa. — Drugače veljajo vsi pogoji, objavljeni v propozicijah. — Preostale točke programa se vršijo v sredo dne 24. t. m. ob 15. uri.

NOČE BITI VZOR.

— Zakaj me nočete za zeta? Saj ne pijem, ne igram in ne kadim. — Baš zato vas nočem. Kaj mislite, da bom poslušal dan za dnem ženo in čerko, kako mi bosta trobili na ušesa, naj si vzamem za vzor vaš!

Dnevne vesti

— Izpremembe v naši vojski in mornarici. Dosedanji komandant dravske divizije general Sava Tripkovič je imenovan za komandanta vojne akademije, na njegovo mesto pa pride kot vršilec dolžnosti komandanta dravske divizije generalstabi general Jovan Veselinovič. Imenovani so za sanitetne poročnike zdravnika in vojno-državna gojenca dr. Stanislav Kolar in dr. Vladimir Trampuž ter privatni zdravnik dr. Karel Mataušek. V aktivno službo je vrnjen vpokojeni orožnik kapetan I. klase Davorin Mavrič. Vpokojeni so: v mornarici strojni major Ivan Karner, sanitetni polkovnik mornarice dr. Fric Vrečko, pehotni kapetan I. klase Branko Kropcek in Adolf Perten ter nižji vojni uradnik I. klase ekonomske stroke v mornarici Martin Naglič. V rezervi je preveden zrakoplovni podporočnik Franjo Janežič v pehoto.

— Veliki naval tudi na beogradske šole. Zaradi velikega navala dijakov na beogradske gimnazije je bil začetek šolskega leta odgaden do 22. septembra. V nekaterih gimnazijah se je vpisalo v prvi razred dvojnokrat toliko učencev, kakor lani. Na I. ženski gimnaziji so se vpisalo v I. razred 420, lani pa samo 180; na II. moški gimnaziji 265, lani pa 156; na III. moški gimnaziji 355, lani 145; na III. ženski gimnaziji pa 150 a lani 98. Tudi na druge beogradske šole je letos izredno velik naval.

— Izprememba rodbinskega imena. Kr. banska uprava dravske banovine je dovolila Ivanu Jebaćinu iz Zgornje Šiške izpremembo rodbinskega imena Jebaćin v Jelaičin.

— Upravna izprememba. Ban dravske banovine g. inž. Dušan Serneck razglašuje g. ministrom za gradbe je sporazumno z g. ministrom za notranje posle na osnovi paragrafa 51. zakona o banski upravi odredil, da se srez dravogradijski glede tehničnih poslov izloči iz pristojnosti tehničnega razdelka v Celju in pridedi tehničnemu razdelku sreza Maribor — levi breg. Prenos poslov v zmislu prednje odredbe se ima izvršiti do 30. t. m.

Felice je bil na Reki znan kot velik nasprotnik fašistov in zagrižen komunist. Zato domnevajo, so ga zažigali ubili in njegovo truplo zavlekli v Skurinj, kjer so ga vrgli v grmovje.

— Smrten padec z vlaka. Blizu postaje Drvar pri Banjaluki je včeraj padel z vlaka delavec Cvjetko Vukobradčič in se ubil.

— Čudna nesreča. V vasi Prugovo pri Splitu se je te dni pripetila čudna nesreča. Posestnik Ivan Jurčić - Popović je prišel z doma domov in obesil puško dvocevo na steno. V sobi sta se igrala njegova petletna hčerka Marija in njen bratec David. Otroka sta hotela pregnati kokaš, ki je prišla v sobo. Preplašena kokaš je begala po sobi in skočila končno na puško, ki je padla na tla in se sprožila. Oba strela sta zadela malo Marijo v glavo. Nesrečna deklica je bila takoj mrtva.

— Svečenik obsojen na 10 let ječe. Bivši srbski - pravoslavni svečenik Nikola Jovanović je bil te dni pred sodiščem v Štipu obsojen na 10 let težke ječe, ker je v noči od 6. na 7. julija v vasi Sopot umoril Ilijo Milenkovića. Poleg tega mora plačati vdovi večjo odškodnino, otrokom umorjenega posestnika pa alimente.

— Senzacionalna aretacija zdravnika. V Bajmoku je bil te dni zaradi odprave telesnega plodu aretirani zdravnik dr. Bela Mačakovski in izročeni sodišču v Subotici. Zdravnik je 19letni služkinji Lizi Kopilović odpravil telesni plod, nastalo je pa zastrupljenje, kateremu je nesrečna služkinja v subotški bolnici podlegla. Dr. Mačakovski zanika vsako krivdo.

— Smrtna nesreča v Zagrebu. V sredo zvečer je na Maksimirski cesti v Zagrebu prišel pod tramvaj trgovec s perutnino Olivo Piletić z Reke. Težko poškodovanega so prepeljali v bolnico, kjer je umrl, ne da bi se zavedel. Oblasti so ugotovile, da je bil nesreče sam kriv.

— Kupujte in razpečavajte nove Ciril Metodove razglednice in črni narodni kolek z dne 20. 9. 1906, kajti s tem pomagata naši šolski družbi! 478-n

Iz Ljubljane

—lj »Gorenjski slavček« v operi. Jutri, v soboto, dne 20. t. m., se poje naša domača opera »Gorenjski slavček«. Predstava je obenem častni večer najstarejšega

Harry Liedtke

člana opernega zbora g. Frana Rusa, poznanelega pevca v ljubljanskih in izven ljubljanskih pevskih krogih. Slavjenec je kljub šestim križem še vedno čvrst možak, ki je s svojo vestnostjo vzor vsem mlajšim v naši operi. V operi nastopijo: ga. Ribičeva, ga. Jermanova, gđca. Španova, gg. Gostiša, Grba, Rumpel, Simončič in drugi. Dirigent ravnatelj Polič. Vabimo tem potom vse pevce in pevke, prijatelje in znance slavljence na to predstavo, da mu s posetom dokažemo simpatije ter obenem izrazimo malo priznanje slovenskemu osivelemu pevcu.

—lj Privatni učni tečaji. Nemščina. Začetni in nadaljevalni večerni tečaji ter popoldanski za mladino so zagotovljeni. Za dopoldanskega bomo šele vpisovali. — Slovenščina. Zagotovljeni tečaj za izobražence, oba nižja (začetni in nadaljevalni) imata še premalo prijav. Enako tudi slovenščina za Nemce in druge tujece. Za laščino in francoščino je treba še po nekaj udeležencev. Za druge jezike se sprejemajo le neobvezne prijave. Tudi za esperanto. — Knjižgovodstvo se bo poučevalo, računstvo najbrž tudi. Spisje bomo združili s slovenščino v nekaj splošno izobraževalni tečaj za delavce, ki imajo le ljudsko šolo. Vpisovanje v čakalnici Delavske zbornice na Miklošičevi cesti (iz glavne veže na desno) vsak dan od 17. do 19. ter v nedeljo od 9. do 12. Poučevanje se prične deloma že prihodnji teden.

Ako kupuješ

kuhinjsko posodo, oglej si bogato zalogo iste — v različni prvovrstni kvaliteti in najnižjih cenah — pri trdkri z železnic

STANKO FLORJANČIČ,
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 35

—lj V oblastno priznani pevski šoli prof. dr. Pavla Kozine se je pričel pouk. Kdor ima veselje in se želi naučiti pravilo, naravno peti, se lahko javi v Beethovenovi ulici 9-l., od 13. do 14. Plačilo po dogovoru.

—lj Ravnateljstvo mestne elektrarne sporoča svojim komentantom, da mora v nedeljo 21. t. m. od 7. do 18. ustaviti električni tok na trofazni strani, ker preureja svoje naprave.

—lj Na ribjem trgu je bilo danes še precej rib, a so jih mnogo kmalu pobrali za hotele in restavracije. Morske ribe so zastopale samo mlade tunine — po 36 Din kg. Precej je bilo ščuk — po 40 Din kg, največje so platnice po 24 Din kg, katerih je bilo tudi mnogo, najdražji pa sulci — po 60 Din kg. Zabijih krakov je bilo malo, najbrž zaradi slabe kupčije, pravijo. »da žabe ne gredoc; prodajali so jih po 0.50 Din kom.

—lj Ko stanje klatijo otroci pa naših drevoredih — skoraj tako kot bi jih bital vihar: vej in mladik je po tleh na kupa. Navdušenje otrok je že cel vandalizem.

—lj »Pri tičku na Gričku se toči dober mož! 474-n

NAJLEPŠI TRENUTKI.

— Moji najlepši trenutki so četrte ure po obedu.
— Ko dremlješ?
— Ne, jaz, temveč moja žena.

Iz Litije

— Huda jantovska kri. V Veliki Preski pri Poljsniku so se sestali fantje v gostilni, kjer so pili likof za prodani les. Pijače je bilo dovolj, ni čuda, če jim je zlezla v glavo. Ko je popustila pamet in je pričelo govoriti vino, so se sporekli zaradi deklet. Zvečer so bili že razdeljeni na dve skupini. Močnejša je izrinila šibkejšo iz gostilne. Ta pa se je utaborila zunaj in se je pripravila za do- stojen sprejem nasprotnikov. Kako se je vršil boj, bo težko ugotoviti, o hudem spopadu pričajo le razne žalostne najdenine in neljubi spomini. Vaščanom so pobili šipe, polomili so nekaj mladih sadnih dreves, porvali ograje za svoje orožje itd. Zdej se že oglašajo ranjenci: saj so se morali fantje »biksati« po vseh pravilih. Metali in bunkali so svoje nasprotnike ob tla, nekaj so jih s kolci prav pošteno obdelali po hrbtih in glavah, sploh pa v varnem okoliščju teme niso prav nič gledali, kam je priletelo. Ene- mu so razrezali klobuk, po govoricah so- deč je pel namreč tudi nož. Zalostno, da končajo naši hribovski fantje svoje nedeljske zabave s pestjo in psokvo. Zadeva se bo obravnavala pred sodiščem

— Narasla Sava. Po zadnjem deževju je Sava zopet precej narasla. Valovje je po- biralo po poti les in ga valilo seboj. Mno- gim podjetnim ljudem je pa narasla Sava dobrodošla. Stoje ob bregu in s kavli love les, ki ga suše in uporabljajo za kurivo.

— Galiska veselica na Vačah. V nedeljo je priredilo Gasilno društvo na Vačah pri Litiji gosilsko veselico. K prireditvi je pri- šlo mnogo domačinov, ugodno priliko pa so porabili mnogi okoličani, ki prav radi za- hajajo na Vače, znano izletniško točko v Zasavju. Seveda so se udeležili tovariške prireditve gasilci iz Litije, bližnjega Hotiča in drugih krajev.

— Puščoba v litijskih zaporih. Bolj re- dko se primeri, da bi bili sodni zapori li- tijskega sodišča brez gostov. Zdej pa je minilo že teden dni, odkar ni zaroplat v jetniški ključavnici ključ.

— Zastoj v lesni trgovini. Na Savi pri Litiji in tamkajšnji okolici se težko občuti lesna kriza. Trgovine ni nobene, zato je opažati med kmeti pomanjkanje gotovine. Saj je bila lesna kupčija skoro edini zaslu- žek v savski okolici.

Slovo trenerja Deutza

Prihodnji teden se poslovil od nas pri- ljubljani plavalni trener SK Ilirija g. Maks Deutz, absolvent berlinske visoke šole za telesno kulturo. G. Deutz je prišel k nam pred letom dni s Poljskega, kjer je bil v Varšavi trener poljske plavalne zveze. Prevzel je pri Iliriji trening plavačev in

v sijajni muzikalni veseloigri

težkoatletov (dviganje uteži in boks) ter jih eno leto marljivo vezbal in sistematično izpopolnjeval. Za napredek našega spor- ta si je pridobil mnogo zaslug. V dviganju uteži je sedaj Ilirija brez konkurence v državi, pa tudi plavači so lepo napredovali.

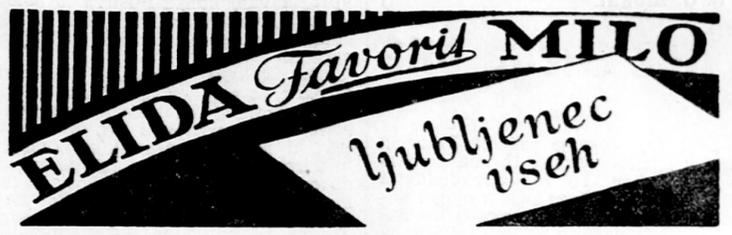
Ko je prišel g. Deutz pred letom dni k nam, je bilo pri nas plavanje šele v raz- voju, kar je tudi razumljivo, če pomislimo, da prej ni bilo nobenega kopaljšča za si- stematičen trening. Pod Deutzovim stro- kovnim vodstvom je mlada Ilirijanska gar- da plavačev krasno napredovala in dosegla prav lepe uspehe. To je razvidno tudi iz ugodnega plasmaja v državnem prvenstvu. Lani je Ilirija sicer zasedla tretje mesto v celotni klasifikaciji, toda le po zaslugi ska- kečev, katerih točke so bile tako ocenjene kakor one plavačev. Letos je bilo tekmo- vanje razdeljeno, kljub temu je pa Ilirija v juniorskem državnem prvenstvu sigurno zasedla tretje mesto, v splošni klasifikaciji pa četrto. Lani je Ilirija v plavanju dosegla kakih 30 točk, letos že nad 100. V splošnem vidimo, da naši plavači in pla- vačice od tekme do tekme napredujejo, kar dokazuje tudi zadnje tekmo vanje Ljublja- na Zagreb. Tako je n. pr. damska štafeta Ljubljane plavala v rekordnem času, žal je pa bila diskvalificirana. Tudi drugi so dosegli lepe uspehe.

Vse to je nedvomno zasluha trenerja g. Deutza, ki nas sedaj, žal, zapušča. G. Deutz odide na Japonsko, kjer je že za tri leta angažiran. SK Ilirija priredi priljubljene- mu »Maksu« poslovilni večer jutri v »Zve- zdic, kamor so vabljani klubovi člani in prijatelji. G. Deutzu želimo srečno pot in tudi na Japonskem mnogo uspehov!

Milijonar in deklet iz kioska

Eden največjih ameriških založni- kov Eugen Brewster je postal te dni predmet splošne pozornosti. Javnost se je zanimala zanj že, ko se je ločil od svoje prve žene, kateri je dal pol milijona dolarjev odpravnine. Čez ne- kaj dni se je pa poročil z lepo prodaj- jalko cigaret iz nekega newyorškega kioska. Miss Palmerjeva, kakor se je pisala prodajalka cigaret, je bila sama samo ožjemu krogu odjemalcev, dokler ni dobila prve nagrade v lepote- ne konkurenci v onem okraju, kjer je stal njen kiosk. Po tem uspehu je prišla seveda njena slika v ilustrirane liste. Neke tobačna tovarna je dobila za mal honorar pravico porabiti sliko izvoljene lepoticke za reklamo na ciga- retnih škaticah. In na eni teh škatic je zagledal sliko lepe prodajalke mili- jonar Brewster in se je takoj do ušes zaljubil.

Brž je telefonično vprašal po na- slovu in se seznanil z lepoticco. Nje- govo srce se je vnelo tako naglo in silno, da je sklenil poročiti se s pro- dajalko cigaret. Milijoni so mu pomagali, da je šlo vse hitro in gladko. Zdej sta milijonar in deklet iz kioska mož in žena.

Ironija slave dveh cesarjev

Tam, kjer sta nekoč počivala dva mogočna vladarja, domuje zdaj — delavec

Ljubljana, 19. sept. Cesarja k sreči nimamo več, zato tudi ni več poetičnih cesarskih cest, kot je bila tista, ki jo je opeval naš Vrhničan. Ampak — človek se ne sme nikdar prenačiti: ni res, da bi ne imeli več cesarskih cest. V Ljubljani je marsikaj mogoče, to si mo- ramo zapomniti enkrat za vse večne čase. Cesarska cesta je v Ljubljani — ne drž- avna, temveč mestna: Cesta dveh cesar- jev v Mestnem logu. Ta cesta pa ni samo poetična kot po Carkarju opevana, temveč sploh romantična, zanimiva in edinstvena po svoji zgodovini. Čudno se mi zdi, za- kaj niso Trnovčani ponosni na Cesto dveh cesarjev, ko jih napihujejo druge »brezpo- membnosti. Morda pa si je ne laste, ker leži onstran Malega grabna — kjer je za Trnovčane še komaj kraj z omalovažujo- čim imenom »Marost«.

Cesto dveh cesarjev pa znajo čislati po- etična srca, ki jih želeja po samotni, n. pr. posebno zvečer, spomladi, ko Muza obla- godari tudi žabe, da pojo ditrambe, pa tudi iseni, ko vabijo med grmovje krasni podleski, poleti pa tako ali tako, saj tedaj ni nikjer lepše kot v Mestnem logu — ko diši mehko seno ali otava. Ljubljana ima mnogo nemih pesnikov — a Cesta dveh cesarjev je tudi molčeca...

Tudi meni se srce rado odpira, skoraj rajši kot usta, zato je umevno, da ne pre- zrem ljubljanske poezije. Šel sem s Pegazom, ampak peš — Pegaz je tudi pešalil in stokal, da ga bole noge. Pred začetkom slave ceste zdaj betonirajo most čez Mali graben, kar tudi ni tako od muh. Take stvari so posebno zanimive in lepe na pogled za one ljudi, ki še niso imeli nikdar časti delati, vendar je tudi mene nekoliko zanimalo. Izvedel sem, da bodo zaradi no- vega mostu podrii opevalonico (če ho- čete: čuvajnico) mestnega dohodarstvenega urada na levem bregu Malega grabna, ker sega predaleč na cesto, ter bodo zgra- dili novo na desnem bregu. Sicer pa mi take stvari ne gredo preveč k srcu — za- to le hitro čez most!

»Marost! Poetična pot vodi v brez-

Korvetni kapitan

brežnost te ljubljanske stepe in se imenuje Pot na rakovo jelšo. Na desno pa se od- cepi takoj pri mostu ali gostilni Cesta dveh cesarjev, torej cesarska cesta, ki sanja ob Malem grabnu tudi nekam v brezkončnost. Pogum, podplati!

In sem šel s Pegazom... Najprej na le- vi strani ceste nekaj kozolcev. Na desni brunda graben. Da, kozolci... Izraz nar- odne duše, saj so nekaj docela individu- alnega, našega. Umetnostni kritiki — po- zor! Kdor svojega ne časti, tujeja vreden ni! (Ampak kaj, ko je moje pero vse pre- ponožno, da bi moglo vedno na vse opa- zovati, na kar bi morali biti ponosni, kar bi morali ceniti in povzdigovati...). Po- tem je na desni nekaj hiš, med grmovjem, fižolom in salato. Ljudje so redki, kraj po- staja samotna, tak, kot se pravi: »Tu je bog s prazno vrečo zamahnil«. Tu in tam mamic in dekleta negujejo vrtove; deklet- a v kratkih kilicah, seveda, in še pri- pogniene, z glavko k tlom, k zelju, tako da ne manjka tudi prelepih naravnih motivov za slikarje. Srečal sem lovca na cipe (nam- reč na tiče — da vam ne bo kaj drugega padlo v glavo!) z bolj slabim plenom. Le- pe tečke so cipe, mojemu Pegazu so se zelo smilile. A kaj se hoče, sloveški že- lodec je tudi poet in njegova pesem je v življenju najbolj upoštevana.

Po cesti so krožle, od njih jarki in lu- že, še globlje na levi travniki, prepanasi z vrstami hrastov in jelš — brez konca. Tu in tam kupi peska, naplavina Malega grabna, s katerim v Ljubljani zidajo. Po- sebnost na levi je tudi ogromno smetišče, morda mestno — po katerem je tokrat br- skalo kakih pet lotovcev za srečo. Tlačili so v pripravljene vreče razne cape, škarpe, pločevino in drugo žalostno robo. Smeti so smrdelo kot mrhovina, prašilo se je od njih zaradi brskanja in premetavanja iskal- cev, da so kihali kot bi dobili papriko.

Cesta se ni hotela končati, rajše se je vlekla naprej vsa izmučena, kolovoznica ali krvavja steza.

Vrag vedi, ali so vse cesarske ceste ta- ke. Po tej cesti, odnošno po tem svetu, sta baje pred dobrimi sto leti bežljala na ključetih dva mogočna vladarja. Že več- krat se mi je nekam čudno zdelo, zakaj je takrat mestna občina spjelala tista mo- gočnika na ta konec sveta. Kaj bi tisto, da je v bližini Tržaška cesta! Kar sumljivo je, da so takratni ljubljanci spravljali po logih. Barju ali na »Marostu« — mo- gočne vladarje. Nekaj ni bilo najbrž popol- noma v redu. Značilno je, da sta cesarja ubogala; da, nekaj ni bilo v redu.

Mojeza Pegaza so strašno opikali ko- marji. Gotovo so imeli tu že v tistih zgo- dovinskih dneh komarji svojo domovinsko pravico. Imenitno se je moralo zdeti ko- marjem na slavnih nosovih piti prežlahnto kri... Samo svetlostima menda ni bilo vse prav, gotovo sta morala večkrat dvig-

niti svoji imperatorski roki ter zamahniti po brezobzirnih brendčih nadležnejh — ampak o vsem tem zgodovina trdovratno molči.

Vsaka stvar se končno konča, tako da je tudi slavne ceste vendar enkrat kraj. V naši ožji domovini je že tako, da se vse z gostilno začne in konča, tudi cesta. Le- pa hiša — gostilniška, pravkar so jo zgra- dili. Čisto na koncu ceste je kot njen za- ključek — na prvi pogled kapelica, člo- veka zlasti motijo latinski napisi, pa je le šesterokoten paviljon, podoben vrtnemu paviljonu, kakršnih je po Ljubljani mnogo. Na cestni strani paviljona so dvojna vrata, dvignjena za pet stopnic nad cesto — podobna vratom garaže. Ostalih pet strani ima pet oken, zaprtih z oknicami, fasada paviljona je podobna onim podeželskih ka- pelic, streha je položna, najbrž s pločevino krita. Nad vrati in okni so latinski napisi. Čitljivi vsi, razen enega, kjer je zid zelo okajen, namreč na tisti strani molči iz olna pločevinasta cev — dimnika. Pred nami je paviljon — dveh cesarjev. (Napisi nad vrati slove:

CIVES. LAB. POS. AN. MDCCCXXII., nadaljni napisi od vrat na desno pa so: FRACISCO. I. OPT. PRINC. P. F. AVG. — QUI. SAEP. IN. HAC. AEDICULA. — DUM. IN. CONGRESSU. PRINCIPUM. — PACI. EUROPA. PROSPICERET.)

Torej pred 109. leti! — Mislim, da je to edino, kar je ostalo od tistega kongresa, včvršeni imie Kongresni trg in Cesta dveh cesarjev. No, da je vsaj to! Nekci delavci ima vsaj streho, slaven paviljon je njegov dom. Povprašajv nek neko vaščanko, kdo stanuje zdaj v paviljonu?

»Delavec, pijanček je.«
— Kdo je pa lastnik paviljona?
— Mestni je, mestni! — Že dolgo stanuje v njem, ves čas od vojne sem. Zdej je sam, prej jih je bilo šest: štirje otroci, žena in on. Pozneje so se otroci razpršili po svetu, žena se je nekega večera pošteno napila ter se ponoči pijana preselila — na oni svet. Pravi, da jo je kap zadela.

Ker je bil paviljon od vseh strani tesno zaprt, si njegove notranjosti nisem mogel ogledati. Skozi luknjo v ključavnici sem videl le stolico na štirih nogah. V ozadju je na paviljon naslonjen pristrešek, ki menda služi za drvarnico. Med vhodnimi kamenitimi stopnicami se košati plevel.

„Elitni kino Matica“

Skratka: o slavi nikjer sledu. Sedanjosti je preteklosti v zasmeh. Ne- koč je bil paviljonček posevečen mogočniko- ma — človeku gre pri tem zdej skoraj na smeh...

Vrag vedi, kdo je zdej slavnejši — ali cesarja ali delavec pod njuno nekdanjo cesarjevo?

Sportno življenje v Kranju

Kranj: Hasena Sava (Sevnica) : Sokol (Kranj) 8 : 9.

Po daljši pavzi smo zopet imeli užitek nad domačimi hazenašicami v prijateljski tekmi s sevniško železino.

Potek igre: Domača družina je nastopila to pot v malo spremenjeni postavi kot običajno. Mesto branilke in srednje napadalke je bilo izmenjano, kar je tudi doprineslo zma- go. Najbolj nevarna je bila srednja napadalka, ki je neprestano ogrožala naspro- tna vrata, saj je sama zabila nič manj kot 7 golov.

Nasprotna družina je bila jako dobra, edino obramba pred golom je bila zelo ne- sigurna. V prvi polovici prvega polčasa je vodila Sevnica ter je kazalo, da bo do- mača družina zopet podlegla. A razočara- nje je prišlo v drugem polčasu. Domača družina je zbrala vse sile, hotela v vsak način doseči zmago. Golov v prvih minutah je zabila Sevnica 2 gola v treh minutah. Sodnik je bil v splošnem dober, samo tu pa tam preveč popustljiv. Morda bi bil re- zultat neodločen, če bi sodnik vsaj malo bolj pazil, kdo odbija žogo iz vrat ali gol- man ali publika.

Senzacija dneva pa je bila Old - boys tekma Kranj : Ilirija sen. Že ves teden se je govorilo o nedeljski tekmi starih ka- nonov in to Ilirija : Kranj. In res, nobena tekma še ni bila tako dobro obiskana. Saj je pa tudi vsak gledalec prišel na svoj ra- čun. Če bi šlo v resnici za rezultat, bi nas zelena garda lahko dobro založila za zi- mo. Ali je takoj videla, da našim ne gre toliko za rezultat, kot za zabavo. Da pa je bil rezultat tako ugoden, je glavna za- sluga našega golmana, ki je branil svoja vrata do skrajnosti in obenem tudi poskr- bel za zabavo občinstvu. Rezultat 7 : 3 je kljub visokemu porazu zelo dober, saj je naše moštvo treniralo celih 14 dni, imelo je pa le samo en trening in še takrat sa mo 5 igralcev. »Ne boj se nikoga!«

Vitez enega dne

Roman

— Res? — se je začudil Peter in stopil k mizi. — Vidite, tu imam polno vrečko jestvin. To so sicer čudovite reči, toda nič boljše nisem mogel dobiti. — Obmolknil je in zakašljal v zadregi. — Mimogrede rečeno, slišim na ime Cardinal ali Peter — po svetnikih, veste.

— Jaz sem pa Ana Craigova, — je dejala dekle smeje. — Toda pri najboljši volji —

— To je imenitno ime, — je dejal Peter resno. — Lepo in preprosto, če dovolite, da ga kritiziram... Poglejva torej, kaj imava tu.

Razvezal je vrečko in začel skladati na mizo svoje dobrate, kakor dober papa, ki pripravlja otročičem Miklavža.

— Sardine. Rozine. (Ne spominjam se, da bi jih bil kupil, toda priseči ne morem, da jih nisem, ker me je bila vloga gospodinja pošteno zmešala). Sardelna pasteta. Sardine. Vžigalice. Čaj. Sardine. Pasteta. Vžigalice. Sardine. Čokolada. Jajce (eno samo, pa še to nekam »passe«). Milo. Slanik. Sardine. To je cel kup, kakor vidite.

Craigova je pripomnila nedolžno: — Človek bi dejal, gospod Cardinal, da imate popolno zbirko sardin. Kaj je vam zdravnik predpisal ribjo dieto?

— Sardine res prevladujejo, — je priznal Peter, — toda v oni kramarji niso imeli razen sladkih korenin in prepečenec za pse ničesar. Sicer pa niso samo sardine. Upam, da ne bova lačna.

— To me veseli, — je dejala Craigova. — Danes je sobota. Ali bo teh jestvin do ponedelika dovolj? Saj nimate ne kruha, ne mleka, ne...

— Kriz božji! — je vzkliknil Peter. — Na to pa nisem mislil. Pa sem res lepa gospodinja! — V zadregi je zmaljal z glavo in pomislil, da za gospodinjno res ni rojen. Potem se mu je obraz zjasnil in srdito je udaril s pestjo po mizi. — Veste kaj — pojdiva, peljiva se z avtobusom v Wellbridge. Tam se lahko pošteno najeva in tudi dobrih jestvin bova nakupila. »Pri zelenem kozličku«, ali kako se že imenuje ta njihova krčma, bova dobro postrežena. In morda se bo dobila tam tudi soba zame.

— Gospod Cardinal, tole je vaša kočica in niti na misel — — — je začela Craigova.

Peter je zamahnil z roko, češ naj ne govori o tem.

— Kaj se morate pripraviti z menoj? Če se ne požuriva, bodo že vse trgovine zaprte. Najprej se morava najesti za prepire bo še dovolj časa. Greva?

Dekle ga je nekaj časa vprašujoče gledalo, potem je pa prikimalo.

— Dobro, pa naj bo. — Živio! Hura! Na Sandhaven!

Takoj sta zapustila kočico, zaklenila vrata in se napolila v vas. Ko sta prispela na kraj, kjer je stala zapuščena in pozabljena Marvelka, je Craigova vprašala:

— Kaj mislite, da bi si vaša kolesele ne dal dopovedati, da je treba gospodarja ubogati, če bi ga lepo prosili? Vročje bo nama, predno pripeljava do vrha.

— Nič na svetu ga ne pripravijo več do tega, da bi se premaknil, — je odgovoril Peter razočarano. — Premaknil bi se ta moj kolesele samo če bi

vpregla vani konja. Pustiva to polomijo tu rjaveti v svarilo vsem drugim norcem in v spomin tukajšnjim mornarjem.

Da dokaže popolno Marvelkino otrplost, je stopil k nji in zasakal ključko. V drobovju motorja je takoj zabnelo. S perversnostjo mrtvih predmetov, ki nas zna spraviti iz ravnotežja in s katero je obsedeno vse od gumbov do ovrtnikov in avtomobilov, je začel motor delovati tako lepo, kakor da se vse svoje dolgo življenje ni ustavil drugače nego na zahtevo. — No vidite, — je dejala Craigova smeje.

Peter je molčal, ker mu ni prišel noben pameten odgovor na misel. V napeti tišini je odprl vrata avtomobila, da bi moglo dekle vstopiti, potem je pa sedel k volanu. Marvelka je malo zagrala, kakor star hrt, ko mu odnese verižico, potem je pa oddrdala po pašnikih proti Sandhavenu. Bilo je, kakor da je počitek, katerega ji je bil privošči, zdramil v njenih starih kosteh čut dolžnosti. Spoznala je, da se je vedla grdo in sklenila je biti v bodoče boljše, če že ne hitrejši kolesele.

Niti strmi klanec proti vasi ni mogel zatreti v nji novorojenega veselja do življenja. Skripala je in ropotala na vse pretege vendar jo je pa mahala brez prestanka v hrib s hitrostjo štirih milj na uro. Drdrala je junastko skozi vas in dalje po cesti proti Wellbridge.

Ker se med strahovitim ropotom ni dalo dobro govoriti, je Peter nekaj časa molčal in bil z duhom na višku blaženosti. Zdelo se mu je, da je ravnala Previdnost zelo modro in taktčno, ko ga je seznanila z rdečelasim dekletom.

Kakor vsi mladi moški, je poznal tudi Peter mnogo deklet, toda še nobena ga ni zanimala nad pet minut. Tale Craigova mu je bila pa takoj na prvi pogled izredno všeč. Razlikovala se je močno od drugih deklet, čeprav bi ne mogel točno povedati, v čem je ta razlika. O nji ni vedel ničesar, toda to ga ni motilo. Sicer bo pa dovolj časa za pomenke med štirimi očmi, ko se malo bolje seznanita. Da se pa bolje seznanita, ni bilo dvoma, kajti nobeno dekle ne more ostati nedostopno moškemu, kateremu bi bilo malone razbilo glavo s ponvijo. Skrivaj se je ozrl na dražestni profil in čutil bolj kakor kadarkoli, da je življenje lepo. Sam ni prav vedel, kdaj in kako je začel prepevati.

— Danes sem polnoleten, polnoleten, — je prepeval ves srecen, toda brez najmanjšega posluha. — Dobil sem ključ od vrat in zdaj postanem bogat. Lahko izostanem...

Eno glavnih pravil za začetnike šoferske umetnosti se glasi: nikoli ne prepevaj, če sediš pri volanu. Če pa ima začetnik še glas, kakršnega je imel mladi Cardinal, je bolje, da ne pojé, tudi kadar ne sedi pri volanu. Nihče ne more dobro služiti dvema gospodarjema. Peter je bil preveč zaverovan v svoje petje, da bi bil pazil na cesto. Zato ni čuda, da se je zgodila nesreča.

Marvelka je baš drdrala mimo visokih železnih vrat, zakritih z golo živo mejo. In kakor strela je privozil iz-za vrat brez najmanjšega svarila mladenci na kolesu. Petrov kolesele in mladeničev kolo sta se burno poljubila, dekle je prestrašeno kriknilo. Mladeniča je vrglo s kolesa v grmovje. Peter je takoj nehaj peti in Marvelka se je naglo ustavila. Peter in dekle sta se hkrati ozrla.

Ako želiš imeti lepe knjige, pristopi k Vodnikovim družbi!

Otroci jamstvo zakonske sreče

Na Češkoslovaškem se je razdrlo v zadnjih 10 letih nad 100.000 zakonskih zvez

Češkoslovaški državni statistični urad je objavil podatke o razporokah, ločitvah in razveljavljenih zakonskih zvezah na Češkoslovaškem za l. 1929 s pregledom razporok in ločitev od l. 1920. Lani je bilo na Češkoslovaškem 10.278 razporok in ločitev. Največ zakonov se je razdrlo v prvih letih po vojni in sicer leta 1921 11.100, leta 1922 pa 10.999, dočim sta bili l. 1923 9802 in l. 1927 9711. Povprečno se torej razdere na Češkoslovaškem vsako leto 10.000 zakonskih zvez. Zanimivo je, da zahteva sodno ločitev več žn kakor mož.

Zanimivo so tudi druge podrobnosti te težke socialne krize. Sodno ločitev zahteva kot rečeno več žen, kakor mož, zelo pogosti so pa tudi primeri, da jo zahtevata mož in žena. Lani je zahtevalo sodno ločitev od mize in postelje 820 mož in 1616 žen, primerov, ko sta zahtevala ločitev oba zakonca, je bilo pa 2425. Razporoko je pa zahtevala v 2188 mož in 2302 ženi, oba zakonca sta jo pa zahtevala v 889 primerih. Glede verodostojnosti samo absolutne podatke tako, da ni mogoče ugotoviti, na katero verzijo izpovedave več ločitev in razporok. Na prvi pogled pa večjih razlik ni. Stevilčno prevladujejo zakonske zveze katoličanov.

Zanimivo je, da silijo najbolj razren zakonci brez otrok, pa tudi taki, ki imajo samo enega otroka. Lani se je razdrlo na Češkoslovaškem 5176

zakonov brez otrok in 3154 zakonov z enim otrokom. Od 10.278 razdrlih zakonskih zvez jih je bilo 6432 brez otrok ali samo z enim otrokom. Iz tega sledi, da je večje število otrok najboljše sredstvo za ohranitev zakonske zveze. Lani je izgubilo na Češkoslovaškem zaradi ločitev in razporok očeta ali mater 8200 otrok. Najmanj zakonskih zvez se razdere na kmetih med poljedelci, največ pa med delavci, zaposlenimi v industriji, trgovini, obrti itd., dalje med javnimi uslužbenci in pripadniki svobodnih poklicev.

Presenetljivo je dejstvo, da se razdere največ zakonskih zvez med socialno najšibkejšimi sloji, v prvi vrsti med delavstvom vseh kategorij. Od vseh ločitev in razporok je odpadlo lani na delavce 5629, na samostojne poklice 2941, na uradnike pa 1770. Zanimivo je tudi, kdo zakrivi ločitev ali razporoko. Pri ločitvah so krivi večinoma možje (lani je bilo 1348 ločitev po krivdi mož in samo 503 po krivdi žen), pri razporokah je pa ta razlika že mnogo manjša. Lani je bilo 1777 razporok po krivdi mož, 1222 po krivdi žen, 1318 po krivdi obeh zakoncev, v 1262 primerih pa krivda ni navedena. Največ zakonskih zvez se razdere v industrijskih mestih z nad 50.000 prebivalci. Veliki industrijski kraji so torej najbolj podvrženi socialnim in moralnim boleznim. Zakonske zveze se razdirajo med stari in mladimi zakonci, vendar pa najmanj med 10. in 20. letom zakonskega življenja.

Milton Sills umrl

Kmalu po smrti slavnega filmskega igralca Lon Chaneya prihaja iz Amerike vest o smrti drugega odličnega predstavnika filmske umetnosti. Umrl je Milton Sills, star šele 47 let. Zadel ga je srčna kap. Z njim je legel v grob filmski igralec, ki se je odlikoval zlasti z mimiko. Lahko rečemo, da bo govoreči film težko našel nadomestilo za Chaneya in Sillsa.

Milton Sills je imel prijatelje in čestilce v vseh slojih. Bil je pravi tip moža, ki se je iz siromaštva povzpел zelo visoko. Rex Beach je našel v njem postavu svojih junakov, kakršne bi ne bil našel v nobenem drugem igralcu. Sills je nastopal v mnogih filmih, toda težko bi našli film, v katerem bi igral vlogo podleža. Navduševal se je samo za iskrene in poštene vloge. In tak je bil baše tudi v življenju. Igral je v filmih »Gospodar sedmerih morij«, »Otok bloščih ladij«, »Teško zlato«, »Morski volk«, »V plamenih«, »Je Mary Jansenova krivica«, »Igra za ženo«, »Škandal grofa Tornaja«, »Ljubezen in satan« itd. Nemi film bo še dolgo ponavljal filme z Miltonom Sillsom in dolgo bo filmska industrija iskala nadomestilo za igralca, kakršen je bil pokojni Sills.

Ker smo že pri filmskih igralcih, naj omenimo še oporoko Lona Chaneya. Vse svoje premoženje in sicer nad 25 milijonov Din je zapustil svoji drugi ženi. Svoji prvi ženi, od katere se je dal ločiti, je pa zapustil samo en dolar. V komentarju k svoji oporoki pravi Chaney, da zapuščina v znesku

1 dolarja prvi ženi ni mišljena kot zasmevanje ali osveta, temveč kot sredstvo, ki naj po ameriških zakonih prepreči, da bi se mogla prva žena pogotovati za dedščino.

Savarin o vinu in vodi

Največji gurman, avtor »Fiziološke okusa« Brillat Savarin je zabeležil v svoji znameniti knjigi naslednji dve anekdoti.

Kanonik Rollet je bil po navadah iz dobrih starih časov pijanec. Nekoč je zbolel in zdravnik mu je takoj prepovedal piti vino. Ko je prišel zdravnik drugič k njemu na dom, ga je našel sicer v postelji, toda bolnik je imel na lepo pogrnjeni mizi polno steklenico najboljšega vina. Zdravnik se je hudo razjezil in zagrozil kanoniku, da ne pride več, ker ga ne uboga. Kanonik je pa vzdihnil: »Ah, dragi doktor, ne pozabite, da ste mi prepovedali piti vino, niste mi pa prepovedali naslajati se ob pogledu na polno steklenico žlahtne kapljice.«

Zdravnik, ki je lečil de Montlusi na Pont-de-Veyle je bil še bolj krut, kajti svojemu pacientu je prepovedal piti vino in mu naročil, naj pije mnogo vode. Bolnikova žena je prinesla možu po zdravnikovem odhodu kozarac studenčnice. Bolnik je vzel vodo in jo začel počasi srkati. Ustavil se je pri prvem došku in vrnil kozarec ženi, rekoč: »Vzemi to nazaj, draga žena, in prihrani za drugič, kajti mnogi ljudje so mi pravili, da ni dobro šaliti se z lekarstvi.«

Mrtvi polarni raziskovalci se vračajo

Parnik »Isthian« je priplul v turek z zemskimi ostanki tretjega udeležence nesrečne Andreeve ekspedicije dr. Frankla v Tromsø. Franklovi zemski ostanki so bili prepeljani v domovino v navadni leseni krsti, katero so mornarji prenesli iz pristanišča v bolnico. Zalnega spreveda so se udeležili predstavniki vlade, konzularni zbor in mnogi častniki. Franklovo truplo so prenesli v mrtvašnico.

Med stvarmi, ki so jih našli mornarji pri dr. Franklu, je tudi zemljevid, na katerem je zabeležen datum 12. septembra, torej isti datum, ki je bil zabeležen tudi na zemljevidih drugih dveh udeležence nesrečne ekspedicije. Na zemljevidu je tudi več opomb, napisanih s svinčnikom. Iz topisa in beležk Andreeve ekspedicije je razvidno, da je hodila približno po istih krajih, kjer se je ponesrečila Nobilova ekspedicija.

Zopet letalska nesreča

V turek zjutraj je odletelo iz Prage pet vojaških letal in eno se je blizu Benešova ponesrečilo. Kmetje so takoj prihiteli s polja na kraj nesreče in potegnili izpod razbitega letala pilota, ki je še kazal znake življenja. Predno so pa prispeli orožniki z avtomobilom, s katerim so hoteli prepeletati težko ranjenega pilota v bolnico, je bil nesrečnež že mrtev. Gre za 21 letnega vojaškega pilota Josefa Peška. Očividci pripovedujejo, da je delal Pešek nad Benešovim drzne akrobacije. Njegov rojstni kraj je namreč Benešovo in fant se je hotel postaviti pred domačini, kako imenitno zna letati. V Benešovu ima mater in sestro. Že večkrat je priletel nad rojstni kraj in se produciral v zračnih višavah, zdaj je pa plačal svojo bahavost s smrtjo.

Ker so se vse nesreče letos pripetile vojaškim letalcem pri akrobacijah, je ministrstvo narodne obrambe sklenilo postriti postopanje proti letalcem, ki delajo v zraku akrobacije celo proti najstrožji prepovedi. Ministrstvo je že naročilo vsem orožniškim postajam, naj takoj sporoče značke onih letal, s katerimi delajo letalci akrobacije.

NOGAVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

SLABI ČASI.

— Zdaj so pa res slabi časi. Izdatke bom moral na polovico skrócić.

— Ze prav, toda kaj porče na tvoja polovica?

Zanesljivo sredstvo.

— Jaz vam povem, kako se mora voziti pri nas šofer, da nikogar ne pozviti.

— Kako pa?

— S tramvajem.

Jutri!

Priljubljeni osvajalec ženskih src

Harry Liedtke

bo spregovoril in zapel

prvič v Ljubljani v sijajni muzikalni veseloligri

Korvetni kapitan

Sodeluje veseli trio MARIA PAULDER, FRITZ KAMPERS in LIA EIBENSCHUTZ

Elitni kino Matica

Telefon 2124

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znak! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5.

UCENCA
za kleparsko obrt sprejem tvrduka Goršič, kleparski mojster, Resljeva cesta 20 - Slomškova ulica. 2452

DOBRO DOMAČO HRANO
za dve osebi v bližini glavnega kolodvora se išče. — Ponudbe pod »Dobra hrana 2472« na upravo »Slov. Narodac«.

Orožje
in municijo za lov, sport in obrambo v vseh svetovnih znakah po najnižjih cenah priporoča puškarina Fr. Sevčič, Ljubljana, Židovska ul.

Krušno moko
in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri
A. & M. ZORMAN
Stari trg 32, Ljubljana.

POSESTVO
v izmeri 9 oralov — obstoječe iz njiv, travnikov, gozda in hiše, v dobrem stanju, z gospodarskim poslopjem, prodam za 40.000 Din. Posestvo leži tik ob cesti, oddaljeno 6 km od železniške postaje Sevnica ob Savi. Vsa natančna pojasnila daje Senica Josip, posestnik in župan, Zabukovje pri Sevnici. 2464

Strojepisni pouk
se vrši vsaki dan zvečer od 6. ure dalje. Tečaj za začetnike in izvežbanca. Učna ura 4 Din. Vpisovanje vsaki dan od 6.— 1/2. ure zvečer. Christofov učni zavod, Ljubljana, Domo-branska c 7/L. 2294

MOTORNO KOLO
»Indian Scout« s prikolicco, moderno urejen, v prvovrstnem stanju — takoj ali pozneje — prodaja Drobnič Gottfried, tovarna lesnih izdelkov, Jurklošter — via Laško, žel. postaja Rimske Toplice. 2463

LIKANJE MOŠKE IN DAMSKE OBLEKE 18.— Din
OBRAČANJE 300.— DIN
Garderobo najhitreje zlika, kemično čisti, pošije, obrne — **WALLET EXPRESS, LJUBLJANA, Stari trg 19.** — Na likanje se lahko počaka!

„OLLA“ GUM. ?

Antiseptično prepariran

Čuvajte svoje največje blago — ZDRAVJE dokazano nedosegljiva!

„Geco“ patrone z nemškim »Rothweilskim« smodnikom in nove vrste lovske patrone znamke »R«, napolnjen z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom, ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg št. 9.

Dvokolesa, motorji, šivalni stroji.

otroški in igračni vozički, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„Tribuna“ F. B. L.
tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
LJUBLJANA, KARLOVŠKA CESTA ŠTEV 4.

Najboljši brnski blagovi

Zajamčeno čistovlone

moške in damske blagove

zadnjih novosti za

jesensko in zimsko sezijo

razpošilja starorenomirana zaloga tvornice sukna

SIEGEL-IMHOF, BRNO

Palackého tř. 12, Češkoslovaška.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najsohnejša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci zastonj in poštine prosto.

Srečke za IV. razred državne razr. loterije so dospеле

Opozarjamo naše igralce, da je čas za obnovo srečk do 1. oktobra. Zrebanje pa se bo vršilo dne 6. oktobra. Kdor hoče igrati v V. razredu (milijonskem) naj pravčasno zamenja srečko, da ne bo prepozno. Nekaj srečk je tudi še za IV. razr. na razpolago.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19